

ASPECTE ȘI CARACTERISTICI JURIDICO-PENALE ALE INFRAȚIUNILOR VAMALE. PERICOLUL ȘI IMPACTUL ACESTORA

Alexandru SPÎNU

Doctorand, Universitatea de Studii Europene din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: spînualex1@yahoo.com

<https://orcid.org/0009-0005-8151-7320>

În esență, eschivarea de la achitarea plăților vamale este o acțiune ilicită de eludare a plății sumelor care se cuvin statului la importul sau exportul de mărfuri, încasate de organul vamal în conformitate cu legislația. În aceste condiții, se poate aprecia că incriminarea faptelor, reunite sub denumirea de eschivare de la achitarea plăților vamale, a avut drept cauză principală asigurarea încasării acestor sume. De la începuturi, plățile vamale au oscilat între rolul economic și cel fiscal. Plățile vamale asupra mărfurilor importate sau exportate au avut totdeauna un rol important pentru economia națională. Tocmai în asemenea împrejurări, când fiscalismul devine excesiv, fraude se dezvoltă vertiginos. Prima reacție a statului este de a înăspri sancțiunile și de a spori exigența controlului, dar practica demonstrează că fraude nu dispăre și nici măcar nu se diminuează. Reiese că mijloacele de combatere trebuie căutate nu doar în Codul penal, dar și în altă parte.

Cuvinte-cheie: plăți vamale, eschivare, legislație vamală, obiect fiscal, fraude, sancțiuni, mijloacele de combatere.

LEGAL-CRIMINAL ASPECTS AND CHARACTERISTICS OF CUSTOMS OFFENCES. DANGER AND THEIR IMPACT

In essence, evasion of customs payments is an illicit action of evading payment of amounts due to the state upon import or export of goods, collected by the customs body in accordance with the legislation. Under these conditions, it can be appreciated that the criminalization of the acts, united under the name of evasion of customs payments, had as its main cause the collection of these amounts. Since the beginning, customs payments have oscillated between having an economic or a fiscal role. In normal times, customs payments on imported or exported goods have always had a perfectionist role for the national economy. It is precisely in such circumstances, when fiscalism becomes excessive, fraud develops rapidly. The first reaction of the state is to tighten sanctions and increase the requirement of control, but practice demonstrates that fraud does not disappear or even diminish. It turns out that the means of combating it must be sought not only in the Criminal Code, but also elsewhere.

Keywords: customs payments, evasion, customs body, customs legislation, tax object, fraud, sanctions, means of combating.

ASPECTS ET CARACTÉRISTIQUES JURIDIQUES ET PÉNAUX DES INFRACTIONS DOUANIÈRES. DANGER ET LEUR IMPACT

Essentiellement, l'évasion douanière est une action illicite visant à éluder le paiement des sommes dues à l'État lors de l'importation ou de l'exportation de marchandises, perçues par l'autorité douanière conformément à la législation. Dans ces conditions, on peut estimer que la criminalisation des faits, regroupés sous le nom d'évasion douanière, a

eu pour cause principale la perception de ces sommes. Depuis le début, les paiements douaniers ont oscillé entre un rôle économique ou fiscal. En temps normal, les paiements douaniers sur les marchandises importées ou exportées ont toujours eu un rôle perfectionniste pour l'économie nationale. C'est précisément dans de telles circonstances, lorsque le fiscalisme devient excessif, que la fraude se développe rapidement. La première réaction de l'État est de durcir les sanctions et d'accroître les exigences de contrôle, mais la pratique montre que la fraude ne disparaît pas, ni même ne diminue. Il s'avère que les moyens de lutter contre ce phénomène doivent être recherchés non seulement dans le Code pénal, mais aussi ailleurs.

Mots-clés: paiements douaniers, évasion, administration douanière, législation douanière, objet fiscal, fraude, sanctions, moyens de lutte.

УГОЛОВНО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ И ХАРАКТЕРИСТИКИ ТАМОЖЕННЫХ НАРУШЕНИЙ. ИХ ОПАСНОСТЬ И ВОЗДЕЙСТВИЕ

Стремление избежать уплаты таможенных платежей представляет собой противоправные действия, направленные на уклонение от уплаты причитающихся государству сумм при ввозе или вывозе товаров, взимаемых таможенным органом в соответствии с законодательством. В этих условиях можно сделать вывод, что криминализация деяний, объединенных под названием уклонение от уплаты таможенных платежей, имела своей основной причиной взимание этих сумм. С самого начала таможенные платежи играли либо экономическую, либо фискальную роль. Во все времена таможенные платежи на импортируемые или экспортируемые товары играли важнейшую роль для национальной экономики. Именно в таких обстоятельствах, когда налоговые платежи становятся чрезмерными, мошенничество развивается стремительно. Первой реакцией государства является ужесточение санкций и повышение требований контроля, однако практика показывает, что мошенничество не исчезает и даже не уменьшается. Следовательно, средства борьбы с ним надо искать не только в Уголовном кодексе, но и в других документах.

Ключевые слова: таможенных платежей, уклонение от уплаты налогов, таможенное законодательство, налогообложение, мошенничество, санкции, меры противодействия.

Actualitatea studiului

Cu siguranță, o incriminare corectă a eschivării de la achitarea plăților vamale reprezintă o garanție a descurajării și contracarării acesteia. Ea singură, însă, nu este suficientă. Studiile și analizele de specialitate, au relevat că temperarea spiritului fiscal, creșterea producției de mărfuri, în general - îmbunătățirii stării comerciale, a nivelului de trai și educarea contribuabililor pot determina în mod natural reducerea fraudelor vamale.

În perioada de criză, de dificultăți financiare, obiectul fiscal a prevalat în raport cu cel economic [3, p. 294]. Infrațiunea, inclusiv cea comisă în sfera vamală, are o anumită structură, constituită din acte de contrabandă și evaziune a plăților vamale,

infrațiuni combinate conform art. 248 și 249 Cod Penal. În plus, criminalitatea are un anumit mod, o anumită dinamică (crește sau scade staționară). Statutul și dinamica criminalității sunt două sub-concepte ale criminologiei. În cele din urmă, criminalitatea este un fenomen cauzat de circumstanțe specifice și favorizează anumite condiții. Etiologia sau cauzalitatea crimei este, de asemenea, una dintre subconceptele acestui fenomen complex. Crima se caracterizează prin trei indicatori de bază: stare, structură și dinamică.

În Republica Moldova, în ultima perioadă, toate infrațiunile economice înregistrate în jur de 50% constituie infrațiuni de contrabandă și evaziune a plăților vamale [10]. Aici se poate deduce o conclu-

zie simplă: rata infracțiunilor vamale din Moldova și, în special, contrabanda este foarte mare, ceea ce demonstrează încă o dată efortul suplimentar pe care agențiile de aplicare a legii trebuie să-l demonstreze pentru a contracara infracționalitatea.

Prin contrabandă, din Republica Moldova la est de țară sunt enumerate droguri, substanțe psihotrope etc. Legături de trafic de droguri ale aceluiași lanț criminal sunt specifice tuturor participanților: producătorului, speculanților, curierului, ultimului dealer și consumatorului - persoane care pot fi identificate și, ca și celelalte, expuse unor acuzații legale. Traficanții de droguri oriunde s-ar afla și indiferent de poziția lor în lanțul de infracțiuni, sunt conduse de un personal de top necunoscut pentru totdeauna, dar în prezent acuratețea comenzilor, parola de plată convenită de orele de predare, refugiile în caz de urgență etc. pentru a schimba drogurile fără a fi descoperite sub control vamal, unii contrabandiști le introduc în țară sub formă de capsule, în special folosind niște straturi de cauciuc sau materiale plastice, prezervative, baloane mici, făcute special pentru a rezista stomacului la efectul acidului gastric sau se ascund diverse obiecte personale.

Materiale utilizate și metode aplicate

Metoda dialectică, care presupune complexitatea abordărilor față de obiectele de studiu, studiul interrelației elementelor în totalitatea lor; prevederile fundamentale ale metodei dialectice de cunoaștere a fenomenelor și a proceselor realității obiective. Au fost utilizate de asemenea și alte metode științifice moderne și speciale de cercetare: formale juridice (logice formale), analize sistem-structurale, istorice, comparative (comparative), metode de studiere a documentelor.

Rezultate obținute și discuții

Referindu-ne la starea, structura și dinamica criminalității vamale, menționăm criminalitatea ca

fenomen social cunoscut, și nu în ultimul rând, traficul de droguri, ar trebui să includă obligativitatea și cunoașterea structurii sale, a părții componente

Descrierea structurii criminalității înseamnă:

- dezvăluirea elementelor sale constitutive pe baza caracteristicilor;
- stabilirea greutății specifice a fiecărui element al infracțiunii;
- legarea elementelor;

Conectați sistemul la fiecare element particular al criminalității în general [6, p. 34].

Analiza criminogenă a situației, efectuată pe baza datelor statistice prezentate de către Direcția de urmărire penală a Serviciului Vamal al Republicii Moldova pentru anul 2016, reflectă următoarele: în total au fost examinate 244 plângeri privind infracțiunile prevăzute la Codul de procedură penală din Republica Moldova, din care 180 au fost înregistrate, 85 au fost inițiate cauze penale, fiind investigate pe deplin 200 de cauze penale.

Cazurile penale inițiate în anul 2016 au fost clasificate: a) 54 de cauze penale aduse în baza art. 248 CP RM și 11 cazuri penale aduse în temeiul art. 249 CP RM; b) au fost primite 25 de cazuri în competența altor organe și 37 de cazuri au fost trimise prin competența altor organe; c) valoarea bunurilor de contrabandă (cauze penale introduse prin art. 248 CP RM) este de 25.385.095,84 lei; d) valoarea importului - obiect de evaziune a plăților vamale (cauze penale aduse în temeiul art. 249 CP RM) este de 1.908.720,34 lei. [2]

Practica arată că predomină contrabanda cu bunuri: alcool și băuturi alcoolice, tutun și produse petroliere, medicamente, produse chimice, bunuri de consum, automobile (inclusiv furate) etc.

Una dintre întrebările-cheie care apar în analiza criminologică a infracțiunilor vamale constă în identificarea cauzelor infracțiunilor în această sferă. Cu alte cuvinte, este imperativ să se stabilească criminalitatea cauzalității în sfera vamală.

În literatura de specialitate s-a constatat că crima, ca orice act uman, nu este un act impersonal, ci actul unui om care se află sub influența condițiilor sale organice, a mediului său familial, social, fizic; astfel încât infracțiunea nu poate fi privită și tratată ca o entitate abstractizată, persoană juridică, ca act de liberă voință, ci ca rezultat al unui caz de concurență [6, p. 34].

Explicațiile din criminologie au o mare complexitate, orice explicație care implică stabilirea unor relații multiple între actul criminal (considerată ca "variabilă dependentă" sau "efect") și include o gamă largă de fapte, fenomene, procese, situații, acțiuni și istoric comportamental "variabilă independentă", "cauze" sau "condiții") [5, p. 111]. Astfel, fenomenul care precedă și generează sau provoacă un alt fenomen este fenomenul - cauza și fenomenul care urmează și este determinat este fenomenul - efectul sau fenomenul - datorat sau fenomen - rezultatul [4, p. 2].

Doctrina afirmă că, în calitate de cauze de contrabandă, poate servi, în special, natura socio-economică, care provoacă, direct sau indirect, infracțiuni de contrabandă, și anume: situația economică din țară; nivel scăzut de trai; creșterea numărului de întreprinderi care primesc beneficii din activitatea economică externă; slăbirea controlului autorităților de stat asupra activității subiecților care recurg la infracțiuni de contrabandă; mecanism imperfect al activităților de licențiere legate de importul și exportul de bunuri; prețurile de neconformitate pentru bunurile importat/exportate.

Infracțiunile de contrabandă au înregistrat o creștere semnificativă în ultimii ani, deoarece câștigă un caracter organizat și pe scară largă, ceea ce generează, de fapt, prejudicii considerabile ale companiei.

Există mai mulți factori care contribuie la răspândirea contrabandei, printre care: lipsa schimbului de informații la lacunele naționale și internaționale, infrastructura și instrumentele care duc la vamă,

corupție și diferența de impozitare între UE și țările terțe.

Pentru a contracara pierderile financiare pe care le suportă frontiera estică, Uniunea Europeană, cooperarea operațională, asistența tehnică și financiară atât pentru statele membre, cât și pentru țările terțe. Uniunea Europeană, prin Comisia Europeană, consideră o prioritate stoparea contrabandei cu produse accizabile originare din Moldova, Ucraina și Belarus. Pentru a-și îndeplini scopul, este imperativ ca sancțiunile prevăzute în legislația aplicabilă acestor crime în țările din frontiera de est să fie mai riguroase și aliniate la legislația altor state membre pentru a descuraja traficanții să profite de anumite lacune din lege, pe care trebuie să o urmăriți și Republica Moldova, având în vedere că aspiră să fie membru al UE.

Astfel, una dintre cauzele contrabandei în Moldova constă în rata ridicată a infracțiunilor de corupție și corupția evidentă în vamă. Corupția în organele vamale este larg răspândită.

Practica arată că majoritatea actelor înregistrate de contrabandă prin punctele vamale se efectuează prin mituirea funcționarilor vamali. Aproximativ 30% din publicanii din Moldova sunt implicați în afaceri dubioase de reducere a valorii reale a bunurilor în timpul evaluării și alte acțiuni care permit unor companii să evite legea, astfel că bugetul este lipsit de plățile necesare după implementarea importului-export, state [9, p. 67].

În Republica Moldova, numărul de cazuri de eschivare de la achitarea plăților vamale înregistrate se cifrează la: 33 - în anul 2009; 28 - în 2010; 17 - în 2011; 15 - în 2013 [9, p. 67].

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin. (1) art.249 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la formarea bugetului public național pe calea achitării plăților vamale.

Obiectul material al acestei infracțiuni îl reprezintă plățile vamale în proporții mari [3, p. 294]. Dacă

valoarea, exprimată în bani, a plăților vamale nu atinge proporțiile mari, cele comise pot fi calificate potrivit alin.(13) art.287 din Codul contravențional.

În cazul infracțiunii specificate la alin.(1) art.249 CP RM, este esențial ca mărimea plăților vamale, care constituie obiectul material al infracțiunii, să nu depășească 5000 unități convenționale. În caz contrar, răspunderea se va aplica în conformitate cu alin. (3) art.249 CP RM.

În calitate de plăți vamale, art.117 din Codul vamal numește: 1) taxa vamală; 2) taxa pe valoarea adăugată; 3) accizele; 4) taxa pentru proceduri vamale.

În conformitate cu Legea cu privire la tariful vamal, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 20.11.1997, prin „taxă vamală” se înțelege plata obligatorie, percepută de autoritatea vamală la introducerea pe sau la scoaterea mărfurilor de pe teritoriul vamal.

În corespundere cu pct. 1) art.93 din Codul fiscal, prin „taxa pe valoarea adăugată” se are în vedere impozitul de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate care sunt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova.

Noțiunea de accize a fost definită cu ocazia investigării infracțiunilor specificate la art.250 CP RM. În acord cu art. 121 din Codul vamal, taxa pentru proceduri vamale se achită la utilizarea oricărei destinații vamale, cu excepția abandonului în favoarea statului, dacă legislația nu prevede altfel. Mijloacele bănești încasate ca taxă pentru proceduri vamale se varsă la bugetul de stat. Procedurile vamale reprezintă totalitatea serviciilor acordate de organele vamale în sfera activității vamale. Nomenclatorul acestor servicii și taxele pentru ele sunt aprobate în conformitate cu Legea cu privire la tariful vamal. Datorită specificului său, infracțiunea

prevăzută la alin.(1) art.249 CP RM nu are victimă. Latura obiectivă a infracțiunii analizate are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă care constă în inacțiunea de eschivare de la achitarea plăților vamale în proporții mari; 2) urmările prejudiciabile sub forma neachitării plăților vamale în termenul stabilit; 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Prin „eschivare de la achitarea plăților vamale” se înțelege refuzul făptuitorului de a achita plățile respective în termenele stabilite de legislația vamală.

Astfel, potrivit art. 124 din Codul vamal, plățile vamale se plătesc în prealabil, până la depunerea declarației vamale. La momentul vămuirii se acceptă plata doar a diferenței dintre suma calculată și suma plătită în prealabil. Persoanele fizice, care nu sunt subiecți ai activității de

Nu este exclus ca o parte din bunuri să fie trecută ilegal peste frontiera vamală a Republicii Moldova, pe calea contrabandei, iar cealaltă parte din bunuri să fie trecută legal peste această frontieră, (neachitând plățile vamale aferente acestei celeilalte părți din bunuri, în astfel de circumstanțe, vom fi în prezența concursului real dintre una din infracțiunile specificate la art.248 și una din infracțiunile prevăzute la art.249 CP RM. Totodată, în legătură cu aceleași bunuri, este de neconceput concursul ideal dintre una din infracțiunile specificate la art.248 și una din infracțiunile prevăzute la art.249 CP RM. Cele două infracțiuni sunt incompatibile. Aceasta pentru că infracțiunile specificate la art.249 CP RM presupun ca premisă trecerea în condiții de legalitate a bunurilor peste frontiera vamală a Republicii Moldova.

Latura subiectivă a infracțiunii specificate la alin. (1) art.249 CP RM se caracterizează prin intenție directă. Motivul infracțiunii în cauză constă, de cele mai multe ori, în interesul material.

Scopul special al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.249 CP RM este scopul neachitării la bugetul public național a plăților vamale.

Subiectul infracțiunii analizate este; 1) persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii faptei a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

Reieșind din prevederile art. 123 din Codul vamal, subiectul infracțiunii de eschivare de la achitarea plăților vamale este un subiect special. Aceasta deoarece trebuie să aibă una din următoarele calități speciale: 1) declarant; 2) broker vamal; 3) altă persoană prevăzută de legislație (de exemplu specialist în domeniul vămii care deține atestat de calificare sau diplomă a unei instituții de învățământ acreditate în domeniu).

În alt context, în legătură cu particularitățile circumstanței agravante consemnate la lit.b) alin.2 art.249 CP RM - „de două sau mai multe persoane” - este utilă apelarea la explicațiile de rigoare prezentate cu ocazia examinării infracțiunii specificate la lit.b) alin.(2) art.240 CP RM.

În încheiere, vom menționa că deosebirea infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.249 CP RM de infracțiunea specificată la alin.(1) art.249 CP RM constă, în principal, în conținutul urmărilor prejudiciabile. Astfel, în ipoteza infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.249 CP RM, urmările prejudiciabile se exprimă în neachitarea plăților vamale în proporții deosebit de mari în termenul stabilit.

Contrabanda. Statul are obligația directă de a incrimina faptele de contrabandă, această obligațiune derivă din prevederile unor acte normative internaționale la care Republica Moldova este parte. În special, putem menționa, art. 16 alin. 1 lit.b) al Acordului de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele sale membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, se stabilește, printre altele, că părțile vor coopera la prevenirea și combaterea contrabandei cu mărfuri, inclusiv cu arme de calibru mic și cu droguri ilegale [1].

În aceste condiții, incriminarea faptelor de contrabandă reprezintă un „imperativ absolut” pentru asigurarea ordinii în domeniul raporturilor juridice vamale. Desfășurarea normală a acestor raporturi juridice condiționează realizarea unor interese ale statului, cura ar fi cele legate de desfășurarea normală a unor procese economice. Orice activitate economică efectuată într-un cadru legal devine inefficientă în condiții de concurență cu o altă situație în afara prescripțiilor legii. Într-un final, activitatea economică legală poate fi sufocată de cea subterană. Pentru a limita cât mai mult producerea unor asemenea fenomene, statul intervine cu măsuri care, de cele mai multe ori, urmăresc un scop reparatoriu (amenzi, confiscări). Sunt situații însă, când încălcările reglementărilor legale, din cauza gravității lor, nu pot fi stăvilit doar prin sancțiuni de acest gen, fiind necesare măsuri represive cu caracter penal. Acestea se înfăptuiesc prin aplicarea răspunderii penale în baza art.248 CP RM [3, p. 294].

Obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art.248 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la securitatea vamală a Republicii Moldova.

În cazul infracțiunilor specificate la alin.(2)-(4) art.248 CP RM, se aduce atingere, în plan secundar, relațiilor sociale cu privire la circulația legală a substanțelor narcotice, psifiofropice, cu efecte puternice, toxice, otrăvitoare, radioactive sau explozive, ori a deșeurilor nocive, a produselor cu destinație dublă, a armamentului, a dispozitivelor explozive, a munițiilor sau a valorilor culturale. În astfel de cazuri, valorile sociale situate pe plan secundar (și relațiile sociale aferente) constituie obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la alin.(2)-(4) art.248 CP RM, în condițiile analizate, obiectul juridic special al acestor infracțiuni are un caracter multiplu.

Obiectul material (imaterial) al infracțiunilor specificate la art.248 CP RM urmează a fi examinat în funcție de varianta concretă sub care se înfățișează contrabanda.

Astfel, în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.248 CP RM, obiectul material (imaterial) îl reprezintă mărfurile, obiectele sau alte valori (cu excepția celor menționate la alin.(2)-(4) art.248 CP RM), dacă valoarea acestora se exprimă în proporții mari. Dacă valoarea acestor mărfuri, obiecte sau a altor valori nu atinge proporțiile mari, atunci cele comise sunt pasibile de calificare potrivit alin.(10) art.287 din Codul contravențional. [8]

În cazul infracțiunii specificate la alin.1 art.248 CP RM, este esențial ca valoarea mărfurilor, obiectelor sau altor valori, care constituie obiectul material al infracțiunii, să nu depășească 5000 unități convenționale. În caz contrar, răspunderea se va aplica în conformitate cu lit.d) alin.5, art.248 CP RM.

Reieșind din prevederile de la pct. 1) art. 1 din Codul vamal, prin „mărfuri, obiecte sau alte valori” trebuie înțelese orice bunuri mobile (inclusiv: valori valutare (valută străină și monedă națională în numerar, instrumente de plată și valori mobiliare materializate exprimate în valută străină și monedă națională); gaze naturale; energie electrică; energie termică; alt fel de energie; mijloace de transport cu excepția celor prevăzute la pct.4) art. 1 din Codul vamal [7].

În alt context, obiectul material (imaterial) al infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.248 CP RM îl reprezintă în mod alternativ: a) substanțele narcotice; b) substanțele psihotrope; c) substanțele cu efecte puternice; d) substanțele toxice; e) substanțele otrăvitoare; f) substanțele radioactive; g) substanțele h) deșeurile nocive; i) produsele cu destinație dublă. La calificare, nu contează nici valoarea exprimată în bani a acestora, nici cantitatea (proporțiile; numărul) lor.

În conformitate cu alin.(1) art. 134/1 CP RM, prin „substanță narcotică sau psihotropă” se înțelege substanța de origine naturală sau sintetică și preparatul conținând o astfel de substanță, care provoacă dereglări psihice și dependență fizică la consumul lor abuziv.

Nu pot să reprezinte obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.248 CP RM: 1) analoagele substanțelor narcotice sau psihotrope; 2) plantele care conțin substanțe narcotice sau psihotrope 3) precursorii; 4) substanțele dopante (dacă nu sunt în același timp substanțe narcotice sau psihotrope). Toate aceste entități pot să constituie obiectul material fie al infracțiunii specificate la art.248 CP RM, fie al faptei prevăzute la alin.(10) art.287 din Codul contravențional [8].

”Inculpatul Rotari Dorin, în perioada lunilor august - septembrie 2017, împreună și de comun acord cu Rotari Victor Andrei, precum și cu alte persoane la moment nestabilite de organul de urmărire penală, realizându-și intenția trecerii peste frontiera vamală a Republicii Moldova a mărfurilor prin contrabandă, au implementat o schemă de introducere pe teritoriul Republicii Moldova din Ucraina prin regiunea Transnistreană, eludând controlul vamal, a mărfurilor de larg consum în proporții deosebit de mari, destinate comercializării ulterioare pe teritoriul țării. Astfel, în perioada lunilor august - septembrie 2017, în vederea realizării scopului infracțional comun, Rotari Dorin împreună și de comun acord cu Rotari Victor, precum și cu alte persoane la moment nestabilite de organul de urmărire penală, au organizat activitatea de transportare din Ucraina în Republica Moldova, primind în acest sens comenzi de la mai multe persoane fizice care au procurat mărfuri de la piața amplasată în regiunea Odesa din Ucraina în vederea transportării acestora pe teritoriul Republicii Moldova, evitând procedura legală de vămire, mărfurile fiind preluate de la beneficiari nemijlocit de către Rotari Victor Andrei, Rotari Dorin Victor, precum și alte persoane la moment neidentificate de către organul de urmărire penală, în lipsa unor acte de însoțire sau de proveniență necesare pentru vămire la introducerea pe teritoriul Republicii Moldova.

Continuând realizarea scopului infracțional comun, prin intermediul unor persoane necunoscute

organului de urmărire penală, Rotari Victor Andrei și Rotari Dorin Victor la fel în lipsa unor acte de proveniență sau de însoțire, prin eludarea controlului vamal, a organizat introducerea mărfurilor menționate pe teritoriul Republicii Moldova, prin regiunea Transnistreană, iar în noaptea de 05 spre 06 septembrie 2017 Rotari Dorin Victor le-a transportat cu ajutorul mijlocului de transport Mercedes 308D cu numerele de înmatriculare VBS 475, pe drumurile de ocolire a posturilor vamale interne de control spre тип. Chișinău, unde mărfurile au fost depozitate în garajul nr. 407 al Cooperativei de construcție a garajelor nr. 12 din тип. Chișinău, str. Nicolae Milescu-Spătaru, 18, ulterior urmând a fi repartizate tot de către Rotari Dorin, împreună cu alte persoane la moment nestabilite de organul de urmărire penală, persoanelor fizice care le-au procurat și au comandat transportarea acestora din Ucraina în Republica Moldova. Astfel, la 06.09.2018, aproximativ la ora 12:50, în garajul nr. 407 al Cooperativei de construcție a garajelor nr. 12 din тип. Chișinău, str. Nicolae Milescu-Spătaru, 18, unde se afla Rotari Dorin Victor, tot acolo fiind parcat și mijlocul de transport de model Mercedes 308D cu numerele de înmatriculare VBS 475, au fost depistate mărfuri de larg consum introduse prin contrabandă pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele menționate prin modalitatea descrisă mai sus, care potrivit raportului Secției reglementări tarifare și netarifare a Biroului Vamal Chișinău din 29.09.2016, valoarea în vamă a mărfurilor depistate în garajul nr.407 al Cooperativei de construcție a garajelor nr.12 din mun.Chișinău, str.Nicolae Milescu-Spătaru, nr.18 au fost estimate la suma totală de 1249831,20 lei, ceea ce constituie proporții deosebit de mari” [11].

Datorită specificului său, infracțiunile prevăzute la art.248 CP RM nu au victimă.

Latura obiectivă a acestor infracțiuni poate avea o structură diferită.

Astfel, în cazul infracțiunilor specificate la alin. (1)-(3) art.248 CP RM, latura obiectivă include următoarele trei semne: 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea de trecere a entităților, ce reprezintă obiectul material (imaterial) al acestor infracțiuni, peste frontiera vamală a Republicii Moldova; 2) locul săvârșirii infracțiunii - frontiera vamală a Republicii Moldova; 3) metodele de săvârșire a infracțiunii: a) eludarea controlului vamal; b) tănuirea de controlul vamal, prin ascunderea în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop; c) folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală; d) nedeclararea; e) declararea neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei.

În cazul infracțiunii prevăzute la alin.(4) art.248 CP RM, latura obiectivă presupune existența a două versiuni alternative:

A: 1) fapta prejudiciabilă, exprimată în acțiunea de trecere a valorilor culturale peste frontiera vamală a Republicii Moldova; 2) locul săvârșirii infracțiunii - frontiera vamală a Republicii Moldova, 3) metodele de săvârșire a infracțiunii: a) eludarea controlului vamal; b) tănuirea de controlul vamal prin ascunderea în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop.

B: 1) fapta prejudiciabilă, exprimată în inacțiunea de nereturnare pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a valorilor culturale scoase din țară, dacă întoarcerea lor este obligatorie; 2) locul săvârșirii infracțiunii - în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova.

Persoana XXX, în perioada lunilor februarie - iulie 2017, fiind fondator și administrator al S.R.L. “ІІак лăут Agro” și S.R.L. “Mishar Invest”, urmărind scopul introducerii pe teritoriul Republicii Moldova a unui lot de mărfuri prin contrabandă, după un plan bine chibzuit, a introdus pe teritoriul R. Moldova - articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, în regim vamal de antrepozit, în calitate de expeditor figurând

“Cis Development Foundation ” INC din SUA, cu natura tranzacției, vânzare-cumpărare.

Ulterior, Agapov Andrei a dat indicații lui Ma-lîhin Vladimir, care urma să asigure ca conducător auto reexportul mărfurilor în adresa agentului economic din Ucraina, ООО “Kilen”, în baza declarațiilor vamale nr.2090113498 din 13.08.2017 și nr. 2090113499 din 13.08.2017, ca, după părăsirea Postului Vamal Petricani a Biroului Vamal Centru la volanul mijlocului de transport de tip autocamion, model “Mercedes”, cod VIN WD-B9502031K393935, cu n/î CGB 999 și a semire-morcii de model “SCHWARZMULLER”, cod VIN TRGAHZ218WD126466, cu n/î CGB 999, să plaseze mijlocul de transport sus menționat la depozitul din str. Vasile Lupu 34, тип. Chișinău, unde urmărind același scop criminal, a substituit în mijlocul de transport o parte din mărfurile indicate în documentele de însoțire prin articole din lemn și resturi de beton pentru a compensa greutatea mărfurilor, pentru a fi ulterior marfa transportată spre teritoriul Ucrainei prin postul vamal Tudora- Starokazacie [12].

Cât privește metodele de săvârșire a infracțiunii, prin „eludarea controlului vamal” se are în vedere intrarea în sau ieșirea din Republica Moldova prin alte locuri decât cele destinate pentru aceasta, sau în afara orelor de lucru al posturilor vamale. În legătură cu aceasta, la art.26 din Codul vamal se stabilește că trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală este permisă numai în locurile stabilite de organul vamal și în orele lui de program. Cu acordul organului vamal, trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală poate fi efectuată în alte locuri și în orele extra program [3, p. 294].

Latura subiectivă a infracțiunilor examinate se caracterizează prin intenție directă. De cele mai dese ori, motivul infracțiunilor specificate la art.248 CP RM consta în interesul material. Totuși, nu se

excluce prezența altor motive: năzuința de a-și asigura propriul consum de substanțe narcotice sau; năzuința de a facilita săvârșirea altor infracțiuni (de exemplu, atunci când obiectul material îl reprezintă armamentul, dispozitivele explozive, munițiile etc.) etc.

Subiectul infracțiunilor prevăzute la art.248 CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la comiterii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

Se recunoaște vinovat XXX de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 248 alin. (5) lit. b) d) Cod Penal al R. Moldova și i se stabilește pedeapsă cu închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În baza art. 90 Cod Penal alin. (1) (2) Cod Penal, se dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare aplicată în privința lui XXX pe o perioadă de probațiune de 4 (patru) ani, dacă nu va săvârși o nouă infracțiune, îndreptățind prin comportare exemplară încrederea ce i s-a acordat, în temeiul art. 90 alin. (6) lit. a) Cod Penal, inculpatul XXX obligat să și schimbe domiciliul și/sau reședința fără consimțământul organului competent.

Se recunoaște vinovată SC “XXX” SRL de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 248 alin. (5) lit. b) d) Cod Penal al R. Moldova și i se stabilește pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 8000 (opt mii) unități convenționale, echivalentul a 160000 (una sută șaiszeci mii) lei, cu privarea de dreptul de a exercita activități legate de importul și exportul mărfurilor pe un termen de 4 (patru) ani. Se confiscă din contul SC “XXX” SRL în beneficiul statului valorile valutare rezultate din săvârșirea infracțiunii în sumă 10 153 111 (zece milioane una sută cincizeci și trei mii una sută unsprezece), 03 lei [13].

Într-adevăr, contrabanda are o serie de trăsături comune cu evaziunea plăților vamale. Contrabanda poate fi realizată prin utilizarea frauduloasă a documentelor vamale, precum și prin declararea și decla-

rarea inexactă a acestora. Dar evitarea plății vamale poate fi făcută prin introducerea de informații false în documente, furnizarea de documente false care afectează dimensiunea taxelor vamale. Adică, aceste crime pot fi comise în aceleași feluri.

Cu toate acestea, componența lor diferă în obiectul direct și în partea obiectivă a crimei. Dacă obiectul direct al contrabandei este procedura stabilită pentru circulația mărfurilor și vehiculelor de-a lungul frontierei vamale, obiectul direct al evitării plăților vamale este procedura de efectuare a plăților vamale către stat.

Contrabanda și eschivarea de la achitarea plăților vamale sunt diferite și pe partea obiectivă. Evaziunea este refuzul intenționat de a plăti plăți vamale în termenele stabilite de legislația vamală. Potrivit Codului vamal, plățile vamale trebuie efectuate înainte de acceptarea declarației vamale sau în același timp cu acceptarea declarației vamale, adică în stadiul anterior declarației.

Contrabanda poate fi angajată numai în faza de declarație. Astfel, acțiunile de plată a plăților vamale și de circulație a mărfurilor nu coincid în timp, ceea ce exclude combinația ideală de contrabandă și evaziune a plăților vamale. Numai combinația reală a acestor elemente de infracțiuni este posibilă.

Este evident că circulația mărfurilor peste granița vamală și plata taxelor vamale nu coincid în timp și sunt diferite în ceea ce privește obiectul și partea obiectivă, după cum s-a menționat mai sus. În practică, pot exista cazuri în care, combinând aceste infracțiuni, compoziția contrabandei va fi completă, iar compoziția evitării plăților vamale - incompletă (la importul bunurilor) și viceversa (atunci când se exportă mărfuri). Prin urmare, calificând acțiunile făptuitorului doar ca o contrabandă într-o combinație reală a acestor infracțiuni, îl eliberăm astfel în mod nerezonabil de răspunderea pentru săvârșirea unei alte infracțiuni (evitarea taxelor vamale).

Mai mult, nu putem fi de acord cu punctul de vedere al combinării acestor două corpus delict într-unul singur. Unii oameni de știință susțin că contrabanda este comisă doar în scopul evitării plăților vamale, iar din această declarație se trag concluzii suplimentare. Cu toate acestea, ele se înșală, deoarece în practică, contrabandă nu se face deloc cu scopul evitării plăților vamale. De exemplu, bunurile sunt mutate pe documente false, dar cu plata tuturor plăților necesare.

În plus, pentru calificarea contrabandei, motivul săvârșirii unei infracțiuni nu este important. Întrucât în art. 248, motivul - evitarea plăților vamale - este indicat în dispoziția însăși. În plus, combinând compoziția acestor crime, pierdem din vedere faptul că dimensiunea lor mare este diferită, iar sancțiunea art. 248 din cauza moliciunii excesive nu corespunde severității "corpus delict" combinat. În plus, compoziția acestor infracțiuni nu poate fi combinată datorită diferențelor dintre obiect și partea obiectivă [14].

Dacă e să vorbim despre *delimitarea contrabandei de la evaziunea vamală*, reiterăm că distincția dintre aceste infracțiuni din punctul de vedere al laturii obiectivei pare a fi cea mai dificilă, deoarece contrabanda și evaziunea plăților vamale au o serie de semne comune ale aspectului obiectiv. În special, se referă la metoda de comitere a acestor infracțiuni. Se pare că metoda de a comite contrabandă, împreună cu nedeclararea sau declarație falsă, precum și comise cu folosirea frauduloasă a documentelor determină prezența evaziune taxelor vamale, deoarece evaziunea plăților vamale se poate face prin facilitarea accesului la informații false în documentele, furnizarea de documente false, care afectează dimensiunea taxelor vamale. Astfel, aceste crime pot fi comise în același mod. Argumentând această declarație, vă rugăm să consultați definiția, de exemplu, declarație falsă pentru omisiunea printr-o declarație falsă este recunoscută în prescise formă scrisă, orală sau alte de informații

false cu privire la bunuri, regimul lor vamal și alte informații necesare în scopuri vamale. De exemplu, în cazul circulației mărfurilor peste frontiera vamală prin exportul de pe teritoriul țării, contrabanda se consideră a fi terminată de la momentul depunerii declarației. Dacă în această declarație sunt incluse informații false despre un produs, care include numele produsului, costul, cantitatea și greutatea acestuia, se poate spune cu încredere în voce că se efectuează partea obiectivă a contrabandei. Dar în acest exemplu, aspectul obiectiv al evitării plăților vamale este îndeplinit, de asemenea, deoarece declarantul, prin introducerea unor declarații false în declarație, nu numai că mută mărfurile peste granița vamală, ci evită și plata taxelor vamale. În consecință, partea obiectivă a contrabandei conține partea obiectivă a evitării plăților vamale.

În primul rând, circulația unui anumit număr de articole nu poate presupune plata drepturilor vamale. Aceasta se aplică articolelor enumerate în partea 2 din art.248 din Codul penal al RM, care sunt retrase din comerț (substanțe radioactive, nucleare, chimice, biologice și alte tipuri de arme de distrugere în masă etc.). În sine, mișcarea acestor obiecte sau substanțe, în plus față de persoanele cu sau ascunderea de control vamal sau cu utilizarea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, sau asociată cu nedeclarate sau îndoielnic declararea, se ridică la contrabanda.

În al doilea rând, o persoană poate transfera în mod legal mărfuri sau vehicule pe teritoriul vamal, dar apoi refuză să plătească, de exemplu, taxa pe valoarea adăugată, accizele sau taxele de depozitare, adică acele tipuri de plăți vamale care nu sunt plătite simultan cu depunerea declarației vamale.

În al treilea rând, diferența dintre cele două compoziții analizate poate fi făcută pe partea subiectivă, mai exact, pe obiectiv, deși această caracteristică nu afectează calificarea. În cazul contrabandei, țintă poate fi asociată cu dorința de a muta obiectele

interzise și cu dorința de a evita plata taxelor vamale. La comiterea celei de-a doua crimă, scopul este doar autoservire și este asociat cu dorința de a evita "cheltuieli suplimentare" pentru plata taxelor vamale, a taxelor etc. [15].

În al patrulea rând, rata de evaziune a taxelor vamale permite scutirea de răspundere penală în cazul în care infracțiunea este comisă pentru prima dată și persoana care a ajutat rezolva crima, și pe deplin compensa pierderile. În cazul recunoașterii evaziunii de la plata taxelor vamale ca element de compoziție diferită - contrabanda și îndeplinirea tuturor cerințelor necesare specificate în nota la art.248 din Codul penal, scutirea de răspundere penală pentru o infracțiune conform art.248 din Codul penal, este imposibil, adică răspunderea penală nu poate fi diferențiată, deși aceste circumstanțe pot fi luate în considerare de instanță atunci când se impune o pedeapsă.

Urmare a studiului efectuat, putem concluziona că infracțiunile vamale includ:

- contrabanda (articolul 248 din Codul penal);
- eschivarea de la achitarea plăților vamale (articolul 249 din Codul penal).

Contrabanda, precum și exportul ilegal de tehnologie, informații științifice și tehnice, servicii, materii prime, materiale și echipamente folosite pentru a crea arme de distrugere în masă, arme și echipamente militare, încalcă ordinea vamală și circulația mărfurilor și vehiculelor de-a lungul frontierei vamale a țărilor conform regulilor stabilite; nerespectarea pe teritoriul statului a obiectelor de patrimoniu artistic, istoric și arheologic ale popoarelor și ale țărilor străine, precum și nereturnarea din străinătate a fondurilor în valută străină încalcă procedura de trecere peste frontiera vamală în ceea ce privește nerespectarea cerințelor regimurilor vamale declarate; evitarea plăților vamale - procedura de percepere a taxelor vamale, a taxelor și a altor plăți vamale, precum și plata acestora.

O analiză a corupției în sistemul vamal evidențiază următoarele forme de corupție: a) extorcarea de mită sau bunuri pentru fluxul de bunuri; b) protecția, de către unii dintre funcționarii responsabili ai Departamentului Vamal a activității contrafăcute a agenților economici; c) implicarea funcționarilor în organizarea canalelor de contrabandă; d) crearea unor condiții incorecte pentru operatori; e) reducerea sau majorarea valorii în vamă a mărfurilor; f) falsificarea codurilor de mărfuri; g) sechestrarea (confiscarea) fără a comercializa mărfuri sau bunuri fără a le debarasa în bugetul de stat; h) confiscarea bunurilor în interesul întreprinderilor concurente; i) desfășoară activități duale (în calitate de funcționari vamali și antreprenori); j) respectarea obiceiurilor persoanelor cu cazier judiciar; l) influența comercializării, dezvăluită prin folosirea “legii telefonice” de parlamentari și de alți înalți funcționari.

Se susține corupția în vamă, inclusiv de către comercianții care caută modalități de evitare a plății taxelor vamale. Acesta este de fapt unul dintre factorii determinanți în creșterea contrabandei.

Infrațiunile de contrabandă denotă ca o cauză a acestui flagel nu atât lipsa de oficialități de profesionalism, cât și corupția larg răspândită, plus organizarea muncii insuficiente pentru combaterea contrabandei și a altor încălcări ale legislației vamale și asigurarea integrității în vamă, prejudiciază cetățenii și economia națională și exporturile de bunuri cu scutiri de la cerințele pieței internaționale care dăunează imaginii entităților economice și întregii Moldovei în străinătate constituie consecințele negative ale unor astfel de cazuri Importul unor mărfuri de calitate dubioase indică o multitudine de piețele din țara în care sunt vândute. Consecințele sunt și mai grave în cazurile de contrabandă cu circulația obiectelor interzise (droguri, arme, materiale radioactive etc.), amenințând securitatea imensă a oamenilor și a statului [9, p. 67].

Concluzii

Incriminarea infrațiunilor de mai sus în sfera vamală este explicată nu numai de gradul de pericol public, ci și de prevalența ridicată a atacurilor asupra obiectelor enumerate (putem vorbi de o tendință de creștere rapidă a numărului de astfel de infrațiuni), acțiunile menționate cauzează daune semnificative relațiilor publice, precum și protecția insuficientă a acestor activități, autoritățile vamale prin alte domenii de drept.

Lupta împotriva contrabandei și a altor infrațiuni constituie un element integrant al competenței autorităților vamale în domeniul aplicării legii.

Infrațiunile în domeniul activităților vamale, fiind un fel de infrațiuni economice, au caracteristici de caracteristici criminologice și, prin urmare, au nevoie de un impact juridic specific.

Cu toate acestea, în ciuda procesului de reducere a numărului de acte criminale care au apărut în ultimii ani, rata criminalității în domeniul activității vamale continuă să fie foarte extinsă, deoarece criminalitatea în domeniul reglementării vamale din an în an devine mai profesionistă și mai organizată.

Referințe bibliografice

1. Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele sale membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. [http://gov.md/pubUc/files/2013ianuarie 2014/ACQRD RM-UE Lpdf](http://gov.md/pubUc/files/2013%20ianuarie%202014/ACQRD%20RM-UE%20L.pdf)
2. PASAT, Aurel Octavian. Analysis criminology customs offenses under Moldovan law. In: *Juridical Tribune*, Volume 6, Issue 2, December 2016.
3. BRÎNZĂ, S., STATI, S. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol.II. Chișinău, 2015.
4. BUJOR V., POP, O. *Cauzalitatea în Criminologie*. Timișoara: Mirton, 2002.
5. BANCUI D., RĂDULESCU, S. M., TEODORESCU, V. *Tendințe actuale ale crimei și criminalității în România*. Bucharest: Lumina Lex, 2002.

6. CIOBANU, Ig. *Criminologie*. Vol. II. Chișinău: Cartdidact, 2004.

7. Codul vamal al Republicii Moldova.

8. Codul contravențional al Republicii Moldova.

9. OBREJA, E., GÂSCĂ, V., CALENIC, N. *Activitatea vamală în Republica Moldova și fenomenul corupției*. Chișinău: Bons Offices, 2003.

10. Operative information on the state of crime in Moldova for 2014: <http://www.mai.gov.md/ro/advanced-page-type/date-statistic>.

11. www.gov.md/content/26521

12. https://jc.instante.justice.md/apps/pdf_generator/

[base64/create_pdf.php](https://jc.instante.justice.md/apps/pdf_generator/base64/create_pdf.php) Dosarul nr. 1-236/2018 (12-1-39493-12062018) Nr.dos U/P 2018869101

13. https://jc.instante.justice.md/apps/pdf_generator/base64/create_pdf.php, Dosarul nr. 12-1-7215-06022018 (1-122/18)

14. https://jc.instante.iusticc.md/apps/pdf_generator/base64/create_pdf.php Dosarul nr. 1-289/2017 41-1-14428-25082015

15. <https://knowledge.allbest.ru/custom/3c0b65625b2bc68a4c43b89421306c370.html> История контрабанды <https://helpiks.org/3-7266.html>